

הכנס השנתי ה-37 להיסטוריה

24-27 ביוני 2014
כ"ו-כ"ט בסיון תשע"ד

מאה שנים למלחמת העולם הראשונה היבטים עולמיים ומקומיים של "המלחמה הגדולה"

דיונים יתקיימו בימים שלישי-רביעי, 24-25 ביוני 2014, כ"ו-כ"ז בסיון תשע"ד
סיונים יתקיימו בימים חמישי-שישי, 26-27 ביוני 2014, כ"ח-כ"ט בסיון תשע"ד
הסיונים בשיתוף העמותה למורשת מלחמת העולם הראשונה בארץ-ישראל

הכנס יתקיים
במרכז זלמן שזר

בית הטיילת, רח' ביתר 2 תלפיות, ירושלים

דמי השתתפות כולל כיבוד קל לשני ימי הכנס: 60 ₪,
עבור יום אחד 40 ₪.

הרשמה: מזי ששון 02-5650441 mazi@shazar.org.il

מספר המקומות מוגבל. תחבורה ציבורית: 7, 8, 12

חברי הוועדה המארגנת:

ד"ר איריס רחמימוב, אוניברסיטת תל אביב - יו"ר; מר צבי יקותיאל, מנכ"ל מרכז זלמן שזר; ד"ר גיא ביינר, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב; ד"ר סמיון גולדין, האוניברסיטה העברית בירושלים; ד"ר אייל ג'יניאו, האוניברסיטה העברית בירושלים; פרופ' רותם קובנר, אוניברסיטת חיפה; פרופ' יגאל שפי, המכללה האקדמית תל-חי ואוניברסיטת תל אביב; הילה שלם בהר"ד, מרכזת הכנס, מרכז זלמן שזר

www.shazar.org.il

יום שלישי, 24.6.2014

מושב פתיחה 10:00-11:30

אולם המליאה

יו"ר: מר צבי יקותיאל, מנכ"ל מרכז זלמן שזר
ד"ר איריס רחמימוב, יו"ר הוועדה המארגנת, ההיסטוריוגרפיה האזרחית של מלחמת העולם הראשונה:
המלחמה הגדולה בכתיבה האקדמית העכשווית
פרופ' שלמה אבינרי, השפעת מלחמת העולם הראשונה על המאה ה-20
12:00-11:30 הפסקה

12:00-14:00 מושב שני

אולם המליאה - תעמולה, אסלאם וגיוס אידיאולוגי

יו"ר: ד"ר אייל ג'יניאו
פרופ' חגי ארליך, מלחמת העולם הראשונה ומשמעותה בהיסטוריה של המזרח התיכון: אסטרטגיה ותמורות חברתיות
פרופ' יגאל שפי, יהדות בינלאומית ופאן אסלאם: אמונות ודימויים במדיניות המלחמה הבריטית במזרח
גב' מירב אור, מלחמת העולם הראשונה ומוסלמי הודו
14:00-15:00 הפסקה

15:00-17:00 מושב שלישי

אולם המליאה - בריאות ורפואה

יו"ר: ד"ר נירה ברטל

ד"ר מיכל שפירא, מהלם קרב לחרדה: דיונים על בריאות הנפש בין מלחמות העולם
ד"ר דן בראל, כולרה ומלחמה: סיפורה של המגפה בתקופת מלחמת העולם הראשונה
פרופ' ערן דולב, גנרל אלנבי - היחיד שהבין: בריאות החיילים כמרכיב בעוצמת הצבא

אולם הרצאות - ספרות

יו"ר: מר גל הרץ

פרופ' נורית גוברין, מלחמת העולם הראשונה בארץ ישראל בראי הספרות העברית
פרופ' חניטה גוטבלאט, 'קרעי שני': פיגורות של מלחמה בקובץ 'קריג אויף דער ערד'
ד"ר אביב לבנת, יידיש ואוונגרד במלחמה
גב' מרים נייגר, על שיר שלא פורסם במהדורה העברית: זהות היברידיית וטראומה בשיירי "השיגעון הגדול"
לאביגדור המאירי

17:00-17:30 הפסקה

מושב רביעי 17:30-19:30

אולם המליאה - יומנים כמקור היסטורי

יו"ר: פרופ' חנה יבלונקה

ד"ר אבי ששון וד"ר כרמלה סרנגה, ארץ ישראל ביומניהם של מגויסים בכפייה לצבא הטורקי
מר אייל ברלוביץ ופרופ' רות קרק, מלחמת העולם הראשונה בארץ ישראל בעיניים אישיות: ביוגרפיות וזיכרונות
של נשים וגברים יהודים, מוסלמים ונוצרים
מר אלי אושרוב, בעקבות הזמן המדוד: חוויית הזמן ביומנו האישי של אחסאן תורג'מן, חייל פלסטיני
בצבא העות'מאני

יום רביעי 25.6.2014

11:00-9:00 מושב חמישי

אולם המליאה - לאומיות יהודית

יו"ר: פרופ' בילי מלמן

ד"ר דימיטרי שומסקי, ציונות, עקרון ההגדרה העצמית, והאימפריה הרב-לאומית במלחמת העולם הראשונה:
המשכיות ושינוי

ד"ר מרקוס זילבר, זרים ומשלנו: הבניית האזרחות של היהודים בפולין הכבושה על ידי גרמניה
במלחמת העולם הראשונה

ד"ר אריה דובנוב, לאומיות יהודית בעקבות מלחמת העולם הראשונה: בדרך אל מדינת לאום
או אימפריה המכה שנית?

ד"ר סמיון גולדין, "Politburo" אחר: ההיבטים הלאומיים והבינלאומיים בפעילות
של "הוועד הפוליטי" היהודי בסנט פטרבורג, 1914-1916

אולם הרצאות - עורף ואזרחים

יו"ר: פרופ' משה צימרמן

מר אסף מונד, המלחמה כמשחק והמשחק כמלחמה: מאבקה של קבוצת צ'לסי נגד הקריאות לביטול ליגת
הכדורגל בזמן הלחימה

מר יותם רונן, קולם לא נשמע: תרומתם של העובדים הסיניים בצרפת למאמץ המלחמתי של מדינות ההסכמה
מר זאק פוסטר, כיצד גרמה מכת ארבה לרעב הגרוע ביותר בתולדות סוריה

ד"ר אסתי ינקלביץ, ועד ההגירה בטבריה, מארגון להקלת המשבר ועד ניסיון להבניית תודעה לאומית
11:00-11:30 הפסקה

11:30-13:30 מושב שישי

אולם המליאה - מלחמת העולם הראשונה ואסיה: קשרים, השפעות והדים

יו"ר: פרופ' רותם קובנר, שורשים רחוקים: מלחמת רוסיה-יפן והשפעתה על פרוץ מלחמת העולם הראשונה
ד"ר שחר רהב, שינויים בתרבות הפוליטית של סין עקב המלחמה הגדולה

פרופ' יצחק שייחור, השלכות ועידת השלום בוורסאי על מזרח אסיה: שלושה נרטיבים
פרופ' בן-עמי שילוני, הקשר בין תוצאות המלחמה במזרח אסיה ובמזרח התיכון: תמיכתה של יפן
בהצרת בלפור ובמנדט הבריטי

אולם הרצאות - ארץ ישראל במלחמה

יו"ר: פרופ' ירון הראל

מר דותן הלוי, קינה על עיר חרבה: עזה ותושביה במלחמת העולם הראשונה
גב' אלה אילון, יתמות ויתומים בקהילה היהודית בירושלים במלחמה ולאחריה

ד"ר גיל גורדון, גנרלים בבית היתומים: מוסד המיסיון ביר סאלם (חוות שפון) במלחמת העולם הראשונה
ד"ר יובל בן בסט, טלגרמות סודיות שנשלחו בין פקידים ורשויות עות'מאניים בזמן מלחמת העולם הראשונה,
ועניינים ארץ ישראל ואוכלוסייתה

13:30-14:30 הפסקה

14:30-16:30 מושב שביעי

אולם המליאה - דיאספורה, העולם היהודי

יו"ר: ד"ר סקוט אורי

פרופ' מרדכי אלטשולר, תמורות בקרב הקיבוץ היהודי באימפריה הרוסית בימי מלחמת העולם הראשונה
ד"ר יצחק מועלם, פעילותו והשפעתו של ועד המשלחות היהודיות לוועידת ורסאי

פרופ' מירון מדיני, השלכות מלחמת העולם הראשונה על הקהילות היהודיות במזרח אסיה ועל
צמיחת אנטישמיות ביפן

ד"ר יואל וכטל, "המלחמה הגדולה" - ההיבט התיאולוגי

אולם הרצאות - תשתית וכלכלה

יו"ר: פרופ' אלון קדיש

מר עומר שריר, הכלכלנים של מלחמת העולם הראשונה: כישלונה המפואר של הרציוליות
ד"ר חן קרצ'ר, כוחות כיבוש או כוחות בינלאומיים: השימוש בכוחות רב לאומיים לאחר מלחמת העולם הראשונה

גב' שרי מרק, "ויסעו ויחננו...": המחנות הבריטיים בארץ, המעבר מפריסה ארעית לקבועה מבעד לעדשה אדריכלית
17:00-16:30 הפסקה

17:00-19:00 מושב שמיני

אולם המליאה - פוסט מלחמה

יו"ר: ד"ר איריס רחמימוב

ד"ר דן תמיר, "שדות קרב הלומי דממה": כיצד עיצבה המלחמה הגדולה את ההגות המקסימליסטית
בשנות השלושים

פרופ' אבנר בן-עמוס, החייל האלמוני הצרפתי: המצאת הדמות לאחר מלחמת העולם הראשונה

20:00 מושב תשיעי: קולנוע, בשיתוף סינמטק ירושלים

הקרנת הסרט: ארובה הדרך הביתה, טורקיה 2013, במאי: אלפאהן אסלהי
שפה: טורקית, תרגום לעברית, 112 דק'

דברי פתיחה: ד"ר אייל ג'יניאו המושב יתקיים בסינמטק ירושלים

רכישת כרטיסים בערב האירוע בקופת הסינמטק, דרך חברון 11 ירושלים. למשתתפי הכנס הנחה מיוחדת

סינמטק ירושלים - ארכיון ישראלי לסרטים וטלוויזיה

העמותה למורשת מלחמת העולם הראשונה בארץ-ישראל, בשיתוף מרכז זלמן שזר,

מציעה סיוורים מודרניים באתרי לחימה מרכזיים בדחבי הארץ

ארגון והיגוי: מר ערן תירוש, יו"ר העמותה למורשת מלחמת העולם הראשונה בארץ-ישראל
הסיוורים ייצאו באוטובוסים מאורגנים, וההשתתפות בהם כרוכה בהרשמה מראש ובתשלום.
עלות כל סיור 120 ₪ למשתתף

פרטים והרשמה: מזי ששון 02-5650441 mazi@shazar.org.il

קיום הסיוורים מותנה במספר הנרשמים. שעות ונקודות איסוף תימסרנה לנרשמים.

יום חמישי, 26.6.2014

סיוור מס' 1: הקרבות מצפון לבאר-שבע - תל חוילפה (להב), מתחם שעריה (שרע) - הורירה, הוג' (סמוך לדורות).
סיוור מס' 2: בעקבות מתקפת מגידו - דרך השרון למוסמוס (ואדי ערה), מרחביה (מישור ארמגדון) וחיפה.
סיוור מס' 3: מיפון לירושלים - קרבות הירקון, מזרח מישור החוף, מעלה בית-חורון ונבי סמואל.
סיוור מס' 4: אל המזרח - קרבות מדבר יהודה ובקעת יריחו.

יום שישי, 27.6.2014

סיוור מס' 5: הצד היהודי - בעקבות מגורשי תל אביב לכפר-סבא וסיוור בבית הגדודים.
סיוור מס' 6: נתיב אנז'ק (האיגוף הגדול) וההסתערות על באר-שבע - כולל ביקור בבית-הקברות של
חבר-העמים הבריטי ובפארק החייל האוסטרלי.
סיוור מס' 7: ירושלים - אתרי קרבות ההבקעה לירושלים ממערב ואתרים בעיר עצמה: עין-כרם, עמינדב,
חורבת חממה, גבעת-שאל, כיכר אלנבי, שער יפן, שער המצודה וחצר הקישלה.